

רמקולים של שני עתונים: מי מהם יקום יותר רעש (ראה להלן). הצטיינו רחובות תל-אביב בהעדר כל רעש, רק בשעה מאוחרת בערב הציל קול ישראל את המצב, בשידורי מוסיקה לריקודים.

מיפגן הספורט של הצבא, שנערך ביום הרביעי אחר הצהרים באיצטדיון, היה השנה מסמר התגיגות באזור תל-אביב. מאות נהגו המכוניות התפעלו מן הארגון המופתי של התנועה, המשטרה חסמה את התנועה בכיוון אחד, דאגה לתנועה סדירה ומהירה. בדרך חזרה, לא התנהל הכל כסדרו. המכוניות הפרטיות (במספר למעלה מ-200 של המזומנים הרשמיים) יצאו ראשונות, הגיעו בשלום. האוטובוסים, שהיו צריכים להסיע רבבות, לא יכלו לעבור, הנוסעים רטנו וגיידו פה, למחרת היום פרסם דן גילויידעת ארוך בעתונות, הצטדק בהסבירו, כי המשטרה אש-מה בדבר.

זהו יום העצמאות האמתי, סיפרו האנשים. אם דן מצטדק, סימן שנעשה רגיש לדעת הקהל, ואולי זה בגלל תכניות ההלאמה. סיגרים וביקור ביוון. באיצטדיון נפל חלק גדול מההתפעלות וההערצה בחלקן של החיילות השומרות על הסדר. רבייהסמלים של היתדות קיבלו הוראה לשלוח רק בחוררות בעלות "הופעה" מתאימה. התוצאה: האיציטדיון המה ממאות בחורות יפהפיות, לבושות מדי חאקי מגוהצים, עונדות סרטי "ש"ג". נספח צבאי זר שאל בסקרנות: "מה עושה צה"ל. בבחורות המבוקשות?".

הבחורות קיבלו הוראה להתנהג באדיבות רבה, כדי לקבל את פניהם של הדיפלומטים והקצינים הגבוהים. לפיכך נהגו בנימוס מירוד באנשים שעישנו סיגרים. משום מה היה לרבות מביניהן הרושם, כי "דיפלומט בודאי מעשן סיגר".

הצבא איבד את עיקר הערך, שיכול היה להפיק בחורל ובעתונות המקומית מן המפגן היפה: העתונות הממשלתית, כרגיל, לא דאגה לסידורים הגונים לצלמי העתונות, שלא ניתן להם להתקרב לחיילים למרחק כדורש למלוי תפקידם כראוי.

תופעה מיוחדת ליום העצמאות השלישי היו מאות התיירים המשוטטים ברחובות. רק דבר אחד לא היה מוכן להם: מודעות העצמאות שנראו בלתי-עבריות בהחלט. לולא ידעתי, כי אני נמצא במדינת ישראל, הייתי חושב כי זהו שלט-תעמולה יחוגי המזמין אותי לבקר את חורבות יוון העתיקה ומקדשי השיש של אתונה.

החגיגות, שהיו מגוונות ביותר, שמרו, בכל זאת, על נימה אחידה, שציננה את התחלה והסוף כאחד. לפני שקיעת השמש, ביום רביעי, עבר רטט של חרדה בלב הקהל, כשנשמעו צופרי האזעקה, שהוכיחו לאורחים את המחיר היקר, ששולם עבור מדינתם.

אותו רטט חרדה עבר בלבבות לפני שקיעת השמש, כעבור 24 שעות, בתום החגיגות. סייס האוירון הקטן, שנפל לתוך הים והתרסק, הדגים בורה מוחשית את מחיר היום, טבע חותם עצוב על צהלת החג.

את שנת העצמאות הרביעית התחיל הישוב, כמו שסיים את השנה השלישית: בדומיה לוכר גיבורים, בהכרה, שהעצמאות היא נכס התובע קרבנות מתמידים.

המעמד השלישי

המושל והבחורה

משלחת הנכבדים נכנסה לחדר האורחים הגדול, ישבה על הספה המרופדת, החליפה מחמאות וברכות עם אב הבית. רגעים רבים עברו באווירה נומסת זו; האורחים לא רמוזו על סיבת ביקורם. גם המארח, הבקיא במנהגים הערביים, לא הראה כל סקרנות. כאשר נכנס נער יחף, נושא מגש ספלי קפה שחור, השמעיו האורחים את הסירובים המקובלים. אולם הפעם נתברר, כי סירוב לא רק מטעמי נימוס — כל זמן, שלא יבטיח המארח להענות למשאלתם, לא ישותו את הקפה — סמל הכנסת האורחים. והמארח, שלא יכול לשאת בעלבון, ענה: "שתו וכברו אותי בנוכחותכם. את כל אשר תבקשו — אעשה".

בלגימות קולניות שתו האורחים את הקפה. "ומה משאלתכם, יא ג'מעאה?" שאל האב. "באנו לבקש את יד בתך, יא אחינו הנכבר. אמנם שמענו, שהנערה עצמה מהססת, אולם אתה, אביה, יכול להחליט כישר בעיניך. שולחנו מוכן לשלם עבורה מחיר טוב, והמושל עצמו מעונין בנישואים אלה. ומי אנחנו, שאלו בהגיון משכנע, שנתנגד לרצון הוד מעלתו המושל?"

"מי אנחנו באמת?" ענה האב, בנידוד ראש. "רצון אלה ייעשה ואני אתן את בתי לאשה".

"הסירי את הצעיף". כעבור מספר ימים, הגיעו שמועות על המעשה לאוזני המר-

העם והזכר וסופרת

המולת יום העצמאות נדמה. הדגלים התנפפו עייפים, משתלשלים מן החוטים בר חובות הראשיים, מתנוודים מעט ברוח החמ"סין, אולם על פני הארץ נשבה רוח קלה, אחרת, מרעננת יותר: בעזרת עורכי העיתונים, שהוטסו במסעו המפואר לאמריקה, יצר דוד בן-גוריון רוח אופטימית חדשה, שהראתה סימנים חיוביים ראשונים במשק. מספרי המילונים הראשונים קישטו את העיתונים הישראליים. ההרגשה הכללית: בי. ג'י. יביא כסף, חומרי-גלם, אספקה, ועם זאת יביא, דרך אגב, קולות נוספים למפלגתו. לא רק ראש הממשלה, האחראי לגשם הוהב, הטביע את חותמו על מצב-הרוח. גם שר הבטחון, האחראי לברול ולעופרת, לא נשכח. לאט לאט הבין האיש ברחוב, כי בגבול סוריה לא התנהל משחק-אידיאנים, שהקרבות הגיעו בעוצמתם לשיאים של נגבה, חולייקאת ולטרון. יחד עם השמועות, שלא ניוונו ע"י אינפורמציה רשמית, חדרה גם ההכרה שה"מסה ספקות: חיילי צה"ל החדש, האחר-מלחמתי, עמדו בקרבות אכזריים אלה בכושר קרבי, שלא נפל מכורשרם של נושאי כובע הגרב.

היום ומחירו

לפני שנתיים גלגלו האורחים את המילה עצמאות על שפתיהם בהנאה, בהרגשת המ"הון. עוד היה טעם מורד למילת-הקסמים, עוד לא הספיקה להכנס למילון היומיומי של המדינה הצעירה. ההמונים, שהצטופפו בצדי הרחובות, היו מלאים התלהבות עצומה. לעור מתם היה הארגון גרוץ ביותר.

לפני שנה פגה ההתלהבות במקצת, אך הארגון השתפר.

השנה היה הארגון מצויץ — התלהבות כמעט שלא היתה. מלבד בירושלים (וגם שם לא במידה רבה), לא דאג איש לתג ההמונים. ההמונים נראו, כאילו הסכינו, כי עליהם לעשות הכל לפי פקודה מלמעלה; כי המדינה תארגן את שמחתם.

ברכה ברתי רשמית. עד השעות האחרונות, שלפני תחילת תוכנית החגיגות, שררה בירושלים הדאגה, כי כל העניינים יעמדו בצל א"ההבנות. לפי התוכנית היו צריכים להניח שלשה זרי פרחים על גל-העז, שהוקם לזכר חללי מלחמת העצמאות על הר הרצל. הוחלט, כי רק שלשה גופים וכאם להניח זרי פרחים ביום גדול זה: ממשלת ישראל, צה"ל, הרשות המקומית.

נכי המלחמה בירושלים גם הם הכינו זר פרחים. כשלא הוזמנו לטכס ההנחה, פנו לר"עדת ארגון הסטכים. כאשר הועדה לא נענתה לבקשת הנכים, איימו לפרסם את האיסור ולהחרים את החגיגות. אולם ברעג האחרון נאמר להם, כי לא תהיה כל התנגדות, אם מי שהו יניח זר פרחים על המצבה, אחר גמר הטקס הרשמי.

עם רדת הפמליה החשובה, שהניחה את הזר פרחים, נראתה קבוצת נכים עולה לבית הקברות על הר הרצל. בידיהם נושאי זר פרחים, ברכת חברים לנשק, לאלה שלא חזרו לביתם.

למחרת נהרו כלי רכב צבאיים עמוסים חיילים חמושים, בבגדי עבודה. הם פנו לעבר האיציטדיון החדש, שהוקם בין גבעות נמוכות, המהוות אמפיתיאטרון טבעי. שם, בש"רב החמסין, נערכה חזרה כללית של מיסדר העצמאות.

אחרי ארוחת צהרים במקום, חולקו להם כדורי נובידרין. כאשר הופיע הקהל, עמדו החיילים בטורים ישרים, מצוחצחים, עייפים — עוד לפני תחילת המצעד. כאשר החלה פה ושם, חיילים וחילות להתעלף מחמת החמסין, לא היה בזה פלא. יחידת נושאי האלונקות טרחה ועמלה לעזור למתעלפים. גם חבריהם האורחים, במגן דוד אדום, לא היו חסרי עבודה. קהל הצופים, שתפס מקום לאורך מסלול המצעד, עוד בשעות הבוקר, אף הוא הקריב קרבנות לא מעטים לקרני השמש הלוהטת.

כאשר התקרבה קבוצת החוד של המצעד, צעק אחד הילדים הנוכחים בהתפעלות: "אבא, זהו צעצוע?" הוא שאל למראה המטה ה"צבעוני של רב-הסמל, הצועד בראש התזמורת. אמר אביו: "לא, זה מטה קסמים, שעושה מוזיקה".

מעל ראשם טיפס על עץ תימוני בעל פיאיות מטולסלות. הוא לא טיפס מרוב פחד, אלא כדי לחזות במיפגן הצבא השייך גם לו. למראה הטנקים המרעישים עולמות, התמלא גאוה, פקח עיניו בתמהון. היתה זו הפעם הראשונה, שראה מפלצות-פלדה אלו. אך בני ירושלים האחרים הכירו היטב מהו טנק — לא של צה"ל, כי אם של הצבא הבריטי. "ד"ר מצטרף. בעוד שבירושלים תחרו

אנשים על הסוס: מחזה מרהיב עין. אבל במרכז נשאר רגלי החייל הרגלי.

הנשיא הישיש: שלישי, רביסרן ארנון, תומך בו בשעה שהגיפים עוברים.

החלל האזרחי: היא התעלפה. החובשות נזכרו בחללים אחרים, בימים אחרים.

ירושלים חוגגת: הנשיא חזר הביתה. ההמונים נהנים ממלחמת הרמקולים.